

Tekel Genel Müdürlüğü ile Türk Tütün Limitet Ortaklığı ve Mülga Kibrit ve Çakmak Geçici İşletme İdaresinin 1944 yılı Bilânçolarının gönderildiğine dair Başbakanlık tezkeresiyle Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 Bütçe yılı Kesinhesabına ait Uygunluk Bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ve Tekel Genel Müdürlüğü 1944 yılı Kesinhesabı hakkında kanun tasarısı ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/68, 70, 122, 1/19)

Mülga Kibrit ve Çakmak Tekeli Geçici İşletme İdaresi 1944 yılı Bilânçosu ile Denetçiler raporunun gönderildiğine dair Başbakanlık tezkeresi (3/68)

T. C.

Başbakanlık

25 . IV . 1949

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 85 - 6, 6/1533

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Mülga Kibrit ve Çakmak Tekeli Geçici İşletme İdaresinin, 1944 yılı Bilânçosuyla Denetçiler raporunun 1660 sayılı Kanununun 10 ncu maddesine göre ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
Ş. Günaltay

Tekel Genel Müdürlüğü ile Türk Tütün Limitet Ortaklığının 1944 yılı Bilânçosu ile Denetçiler raporunun gönderildiğine dair Başbakanlık tezkeresi (3/122)

T. C.

Başbakanlık

20 . XII . 1950

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı: 85 - 6, 6 - 4483

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Tekel Genel Müdürlüğü ile Türk Tütün Limitet Ortaklığının 1944 yılı Bilânçosu ile Denetçiler raporunun ve bu rapor üzerindeki idare mütalâasının, 1660 sayılı Kanununun 10 ncu maddesine göre, ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
A. Menderes

Tekel Genel Müdürlüğü 1944 Bütçe yılı Kesinhesabına ait Uygunluk Bildiriminin sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi (3/460)

T. C.

Sayıştay

Sayı } U. 305683
 } H. 2449

23 . XII . 1949

Özeti: Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 Bütçe yılı Kesinhesabı hakkında.

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 Bütçe yılı Kesinhesabına ait Uygunluk Bildiriminin ilişik olarak sunulduğunu en derin saygılarımla arz ederim.

Sayıştay Bakanı
S. Oran

Uygunluk Bildirimi

Anayasa ve Muhasebeî Usulü Kanunu gereğince Gümrük ve Tekel Bakanlığında Sayıştaya gönderilen Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 Malî yılı Kesinhesabının Sayıştayca incelenip yargılanmış olan muhasip idare hesaplarıyla karşılaştırılmış ve bağı cetvellerde yazılı meşruhat göz önünde tutulmak üzere kesinhesapta gösterilen rakamların kabule şayan bulunmuş olduğunu arz ederim.

22 . XII . 1949

Sayıştay Başkanı
Seyfi Oran

D. 1 Başkanı
Faik Eke

D. 2 Başkanı
Y. Ziya Aslan

D. 3 Başkanı
Refik Bakıy

D. 4 Başkanı
M. Ali Apak

Üye
M. Menemenciöglü

Üye
M. İhsan Erenli

Üye
Fahri Özbudun

Üye
A. Ali Hemen

Üye
Ali Ragıp Ögel

Üye
A. K. Arıçay

Üye
Fikret Aktulga

Üye
A. Talât Dengel

Üye
Faruk İşık

Üye
Fuat Beşkardeş

Üye V.
Halit Payver

Savcı
Enver Arkun

Tekel Genel Müdürlüğü 1944 yılı Kesinhesabı hakkında Kanun tasarısı (1/19)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı: 71-807, 6-1555

4 . VI . 1947

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 Bütçe yılı Kesinhesabı hakkında Gümrük ve Tekel Bakan-

liğinca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 28 . V . 1947 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısının gerekçe ve ilişkileriyle birlikte sunulduğunu arz ederim.

Başbakan
R. Peker

GEREKÇE

1944 Akçalı yılı Genel Bütçe gideri olan 19 937 302 lira 91 kuruşa ait bölüm ve madde itibarıyla müfredat ekli (A) işaretli cetvelde gösterilmiştir.

1944 Akçalı yılı Bütçe geliri olan 202 839 106 lira 22 kuruşun müfredatı ilişik (B) işaretli cetvelde gösterilmiş ve bütçe tahminlerine göre vukua gelen fazlalık ayrıca bir cetvel ile anlatılmıştır.

1944 Akçalı yılı içinde harcanmayıp iptal olunan 1 756 752 lira ve 09 kuruş ödenekten ötürü gereken izahat (A) cetvelinde ayrıca bir sütünde tutarı gösterilmekle beraber ayrı bir cetvel ile de izah edilmiştir.

Yönetimin 1944 Akçalı yılı kâr ve zarar hesabı ilişik (C) cetvelinde bildirilen bilânçosu ile gösterilmiştir.

Sayıştay Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Sayıştay Komisyonu
Esas No. 1/19, 3/70,
3/68, 3/122
Karar No. 11

31 . I . 1952

Yüksek Başkanlığa

Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 yılı kesin hesabı hakkında Başbakanlığın 4 . VI . 1947 gün ve 71 - 807/6/1555 sayılı yazısıyla teklif olunan kanun tasarısı ve yine Başbakanlığın 20 . XII . 1950 gün ve 85 - 6/6 - 4483 sayılı yazısıyla gönderilen aynı genel müdürlüğün 1944 yılı döner sermaye muamelâtına ait bilânço ve kâr ve zarar hesabı ile Türk Tütün Limitet Ortaklığının ve Kibrit ve Çakmak Geçici İşletme İdaresinin bilânço ve kâr ve zarar hesapları ve bunlara ait denetçi raporları ve bu raporlar üzerindeki idare mütalâaları ve Sayıştayın 1944 Bütçe yılı uygunluk bildirimini Sayıştay Başdenetçisi Nihat Başakar ve İzzet Ertürk ve Tekel Genel Muhasebe şeflerinden Kadri Taner hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Uygunluk Bildirimi

1. Ödenekler.

1944 yılı Mülhak Bütçe Kanuniyle kabul

edilen ödenek miktarı 17 259 750 lira olup buna aşağıdaki miktarların eklenmesiyle;

Lira	K.	
253 886	00	4703 sayılı Kanunla verilen ödenek
3 575 419	00	4704 » » »
7 690 133	40	Nâzım bölümde kayıtlı tayıyare ve mahallî idareler payı.
11 519 438	40	Toplam

Ödenek miktarı 28 779 188,40 kuruşa baliğ olmuş ve Sayıştayın uygunluk bildiriminde de bu suretle gösterilmiş olduğu halde idarenin kesinhesabında 3 390 841 lira 62 kuruş noksanıyla 25 388 346 lira 78 kuruş bulunduğu görülmüştür.

Yapılan incelemede :

2519 sayılı Kanununun 11 nci maddesi gereğince

çe müskirat satış kârından tayyare ve mahalli idareler hisseleri olarak ayrılan paraların nâzım varidat ve sarfiyat hesaplarında tedviri ve bu paradan fiilen tediyeye edilmeyen kısmının ertesi yıla devri icabedeceği daha önceki yıllar hesapları dolayısıyla Sayıştayca kararlaştırılmış ve Genel Müdürlüğe de bu yolda işaretatta bulunulmuş olduğu halde 1943 yılından 1944 Bütçe yılına devredilen ve 1944 yılında ödenen 3 390 841 lira 62 kuruşun 1944 yılı hesabında ödenek, gelir ve gider gösterilmediği ve yalnız 1944 yılı işlemlerine taallük eden 4 299 291 lira 78 kuruşun ödenek ve gelir ve bundan 605 000 liranın gider olarak gösterilmesinden dolayı ödenek, gelir ve giderlerde fark hâsıl olduğu anlaşıldığından uygunluk bildiriminde gösterilen 28 779 188 lira 40 kuruş ödenek olarak kabul edilmiştir.

2. Giderler :

Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 yılı Bütçe giderleri, 17 984 281 lira 49 kuruşu âdi bütçeye, 1 344 627 lira 84 kuruşu özel kanunlara ve 3 995 841 lira 62 kuruşu nâzım bölüme ait olmak üzere 23 324 750 lira 95 kuruş olduğu ve uygunluk bildiriminde de bu suretle gösterildiği halde idarenin kesinhesabında 3 387 448 lira 04 kuruş noksanı ile 19 937 302 lira 91 kuruş bulunduğu görülmüştür.

Yapılan incelemede :

Fark eden 3 387 448 lira 04 kuruşun; kesinhesabın fazlası olan 3507 lira 55 kuruş ile noksanı olan 3 390 955 lira 59 kuruşun tefazulundan ibaret bulunduğu ve noksandan 3 390 841 lira 62 kuruşun mahiyeti yukarıda ödenek bahsinde belirtilmiş olduğu ve fazla ve noksanı teşkil eden diğer miktarların da, Sayıştayca sayman hesapları üzerinde belgelerine istinaden yapılan incelemeler ve yargulamalar sonunda tesbit olduğu anlaşıldığından komisyonumuzca uygunluk bildiriminde yazılı miktar gider olarak kabul edilmiş ve bağlı cetveller ona göre tanzim edilmiştir.

3. Ödenek bakıyesi :

Komisyonumuzca kabul edilen ödeneklere ve giderlere göre ödenek bakıyesi 5 454 437 lira 45 kuruş olup bundan 3 694 291 lira 78 kuruşun özel idarelerle tayyare payı olarak 1944 yılına devri ve bu miktarın çıkarılmasıyla kalan 1 760 145 lira 67 kuruşun yok edilmesi gerektiği anlaşılmış ve bağlı cetveller bu esasa göre tanzim edilmiştir.

4. Gelirler :

Tahakkukat : Ugunluk Bildiriminde 208 982 195 lira 43 kuruş gösterildiği halde Kesinhesapta 205 851 045 lira 63 kuruştur.

Tahsilât: Uygunluk Bildiriminde 206 230 078 lira 14 kuruş gösterildiği halde Kesinhesapta 202 939 106 lira 22 kuruştur.

Tahakkukat ve tahsilâtta farklar, Sayıştay'ca hesapların yargılanmaları sırasında düzeltilmesine hükmolunan kayıtların ve izale edilmesi gerekli mübâyenetlerin bu kararlar dairesinde düzeltilmemiş olmasından ileri geldiği anlaşılmış ve Uygunluk Bildiriminin esas ittihazi uygun görülerek bağlı cetveller ona göre tanzim edilmiştir.

Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 yılı Bilançosuyle kâr ve zarar hesabı

Tekel Genel Müdürlüğünün 1944 yılı Bilançosuyle kâr ve zarar hesabının, 1660 sayılı Kanun hükümleri dairesinde uzman denetçiler tarafından yapılan tetkikat neticesini gösteren raporla buna karşılık olarak Genel Müdürlüğe yazılan cevaplar üzerinde yapılan müzakere sonunda; tenkid edilen hususlardan bilâhara ikmal ve ıslah edildiği anlaşılan kısımlarla dairesince yapılmakta olup devam edilmesinde bir mahzur görülmiyen işlemler hakkında denecek birşey bulunmadığından, üzerinde durulması ve muktezasının tâyini gereken diğer işler hakkında ittihaz olunan kararlar sırasıyla aşağıda gösterilmiştir. Ancak gerek bilânçonun kanunen tâyin edilen müddet içinde hazırlanıp tetkika müheyya bir hale getirilmemesi, gerekse tüzükle tâyin edilen müddet zarfında, oldukça geniş muamelâtı olan bu hesabı murakabe imkânı hâsıl olmaması ve incelemelerin defteri kebir kaydına, tadat mazbatalarına ve cüzi bir kısım belgelere munhâsır kalması hasebiyle murakabeden matlup olan gayeye varmak mümkün bulunmadığı anlaşılmış olmakla 1660 sayılı Kanunun 8 nci maddesindeki hükmün yerine getirilebilmesi için bu baptaki tüzükte gerekli değişikliklerin yapılması suretiyle bilânço tetkikatı ve murakabe için müsait mehil bırakılması temenniye şayan görülmüştür.

5. Uzman denetçiler raporunun 7 nci maddesinin A fıkrasında bahis konusu edildiği veçhile; 1944 ve daha önceki yıllarda yapılan inşaaata ait giderlerin emlak defterine kaydedil-

diği ve ancak bunlardan Ankara'daki Gümrük ve Tekel Bakanlığının işgal ettiği binanın kayıttan düşülmek suretiyle ve ödenek keyfiyeti ile ilgilendirilmeden Hazineye devir işleminin yapılması ve böylece Genel Müdürlüğün halen intifa eylemediği ve ilerde intifa eylemesi de muhtemel bulunmadığı anlaşılan gayrimenkuller için Genel Müdürlükçe her hangi bir masrafa girişilmemesi.

6. Uzman denetçiler raporunun 18 ne maddesinde konusu edildiği üzere; döner sermaye emlak hesabının 1943 yılı devri 127 302 lira 87 kuruş olup bu meyanda 121 376 lira 74 kuruşun da Ankara Bira Fabrikası tevsi inşaatına ait bulunduğu ve bu fabrikanın Tekel Genel Müdürlüğüne devrine dair olan 3697 sayılı Kanunun muvakkat 2 ne maddesine müsteniden verilen 950 000 liradan mahsubu iera kılınmak üzere sarfolunduğu ve ancak yılı içinde belgelerinin tekemmül ettirilememiş bulunması hascebiyle mütaakıp yılda bütçeye masraf kaydına imkân görülemediği anlaşılmış olduğundan bu emlakın şimdiye kadar olduğu gibi döner sermaye emlakı arasında muhafaza edilmesi ve bundan sonra da tekrerrür etmemesi.

7. Denetçiler raporunun 80. ne maddesinde konusu edildiği veçhile; (İnhisar beyiyeleri 1/3 lerinin harb malûllerine ve şehit yetimlerine tahsis ve tevziine dair olan) 4 . VI . 1929 gün ve 1485 sayılı Kanunun 2 ne maddesiyle tâyin edilen bir aylık müddet içinde Ziraat Bankasına ödenmemiş olan paralar için 5652 lira 50 kuruş faiz tahakkuk ettirilerek 1944 yılı tahakkukatına eklenmek suretiyle 2 912 981 lira 70 kuruşun tahakkuk kaydedildiği ve bundan mesul aramaya lüzum ve icap bulunmayacağı, Genel Müdürlükçe yapılan hisse tefrikı amelîyesinin halen baş müdürlüklere bırakıldığı anlaşılmaktadır. Faizin tahakkuku noktasından mesul aranmasına komisyonumuzca mahal görülmemiş olmakla beraber bu halin, kanunla tâyin edilen müddet içinde işlem yapılmasına imkân vermediği nazarı itibara alınarak müddet noktasından (Mütaakıp ayın sonunda ödenmek gibi) bir tedvin mevzuu yapılması;

8. Denetçiler raporunun 81 ne maddesinde konusu edildiği üzere; 1660 sayılı Kanunun 7 ne ve 3627 sayılı Kanunun 1 ne maddeleri gereğince çıkarılan bonolardan bâzılarında kanuni müstenidatın gösterilmediği anlaşıldığından karışık-

lığa mahal kalmamak üzere bundan böyle bu müstenidatın gösterilmesi.

9. Denetçiler raporunun 88 ne maddesinde konusu edildiği veçhile; bilânçoya bağlı cetvelin 24 sayılı tablosunda gösterilen ve tasfiye edilecek hesaplarla müteferrik hesaplara kaydedilen paraların ait olduğu yıl içinde tasfiyesi cihetine gidilerek kapatılmasına önem verilmediği anlaşılmaktadır. Bu hesapların en çok bir yıllık muamelâtı muhtevi olması lâzımgeldiğinden daha önceki yıllara ait işlemlerin bir an önce ıslahı cihetine gidilerek evvelki muamelâtın hesapta yer almaması;

10. — Denetçiler raporunun 96 ne maddesinde; İzmir Tütün fabrikasında tesis olunan lojman için bâzı masraflar yapıldığı ve idareden alınan cevapta da İzmir ve Ankara'da mevcut lojmanlardan İzmirdeki kaldırıldığı bahis konusu edilmektedir.

Döner sermaye hesaplarından lojman bulundurulması caiz olamayacağından mevcut lojmanların tamamen kaldırılması ve yenilerinin de ihdas olunmaması;

11. Denetçiler raporunun 99 ne maddesinde, pastorize kasalar sözleşmesi bahis konusu edilerek ilân yapıldıktan ve ihalenin icrasından sonra şartnamede değişiklik iera kıldığı beyan olunmaktadır. Böyle tâdilât zarureti hâsıl olduğu hallerde mevcut sözleşmenin feshiyle yeniden ilân yapılmak suretiyle kanun dairesinde yeni bir ihaleye gidilmesi muvafık olacağından bundan böyle şartnamelerde ihaleden sonra her hangi bir tadilât yapılmaması;

12. Denetçiler raporunun 104 ne maddesinde, Hublon Sözleşmesi bahis konusu edilmekte olup bidayeten yapılmış olan ihalenin mâkul sebepler araştırılmadan iptal olunarak yeni bir ihaleye gidilmesi ve birinci ve ikinci ihalelerde teminat aranılmaması ve sözleşme yapılmasına lüzum görülmemesi ve ikinci ihalede kanun hükümlerinin tam tatbik edilmemiş bulunması hakkındaki tenkide idarece hiçbir cevap verilmediği görülmüş ve meselenin bir tetkik ve tahkik mevzuu yapılarak cezai ve hukuki mesullerinin tesbiti ve neticesinin T. B. M. Meclisine arzı hususunda keyfiyetin Bakanlıkça ve aynı zamanda mütaakıp yıl hesaplarında uzman denetçilere göz önünde bulundurulması.

13. Denetçiler raporunun 106 ne maddesinde, konusu edilen Tomruk Sözleşmesi gere-

ğince teslimatın tehhürle vukubulduğu ve idarenin cevabından 780 liradan ibaret tehhür cezasının mütaahhitten istenildiği ve henüz tahsil edilmediği anlaşılmaktadır.

Bu takibat ve tahsilât neticesinin mütaakıp yıl denetçi raporlarına dercedilmesi.

14. Denetçiler raporunun 126 ve 129 nu maddelerinde, Kabataş'ta yapılmış olan ve halen Tekel Genel Müdürlüğünün işgali altında bulunan binanın inşaat masarafa kibrit idaresinin de iştirak ettirildiği ve bu suretle kibrit idaresinin tekeldeki hesabı carisinden bir kısım paranın ödendiği ve yine aynı bina için Paşabahçe İçki Fabrikasına ait sandıklı kerestesinin de bu inşaatla istimal edildiğinden bahsile sandık maliyetine eklendiği ve ancak bu paralarla kerestelerin Genel Müdürlük inşaatında kullanılıp kullanılmadığının tevsik olunmadığı beyan olunmaktadır.

Her ne kadar Divanı Âliye intikal eden mesail meyanında, kibrit idaresince ödenen inşaat masraflarından dolayı ilgililerin ademimesuliyetine karar verildiği anlaşılmakta ise de, bahis konusu paralarla Paşabahçe İçki fabrikasına ait sandık kerestelerinin mahalline masruf olup olmadığı hususunda Divanı Âli kararı sâkit bulunmaktadır.

Bu itibarla keyfiyetin Bakanlıkça hukuki bakımdan tetkik ve tahkik mevzuu yapılarak neticesinin B. M. Meclisine arzı için mütaakıp yıllar hesabına ait raporlara dercolunması.

15. Tekel işletmesi mevzuuna dâhil olan işlerden döner sermayeye taallük edenlerin kısmen bütçeden, kısmen de mütedavil sermayeden ödendiği görülmekte olup bu işlerin yalnız mütedavil sermaye ile tedvir edilir hale getirilmesi temenniye şayan bulunmuştur.

Türk Tütün Limitet Şirketinin 1944 yılı Bilâncosuyla kâr ve zarar hesabı

Tekel İdaresinin mamul tütün ve sigaralarının memleket dışı piyasalarda ticari bir tarzda satış ve sürümünü sağlamak ve Türk tütünlerinin kıymetini tanıtmak amacıyla, 2359 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak kurulmuş olan Türk Tütün Limitet Şirketinin sermayesinin % 55 i Tekel İdaresi döner sermayesinden ödenmiş bulunması dolayısıyla işbu şirket muamelâtının Tekel döner sermayesinde olduğu gibi, 1660 sayılı Kanun gereğince Maliye Bakanlığı ile Sayıştay ta-

rafından tâyin edilecek uzman denetçiler tarafından incelenmesi komisyonumuzca daha önce kabul edilmiş olduğundan bu heyet tarafından yazılan raporla buna karşılık şirketçe verilen cevaplar üzerinde yapılan müzakere sonunda; cevapta ıslah edildiği veya uyulduğu bildirilenler hariç olmak üzere karar itirazını icabettiren diğer meseleler sırasıyla aşağıda gösterilmiştir.

Limitet Şirketine ait bilânço ve kâr ve zarar hesabına göre hâsıl olan kâr miktarı Tekel döner sermayesi bilânçosuna dâhil edilmiş ve bu sebeple diğer muameleler meyanında bu da tetkik edilmiş olmakla limitet bilânçosunun tasdıkı için ayrıca bir madde halinde tedvine lüzum görülmemiştir.

16. Denetçiler raporunun 4 nü maddesinin C bendinde konusu edildiği üzere, bilâncoda 1943 yılından 1944 yılına devri görülen kasa mevcuduna, İzmir Deposunca harcanıp yıl sonuna kadar muamelesi merkeze intikal ettirilmemiş olan paraların da dâhil edildiği görülmüş ve bu suretle kasa mevcudundan çıkmış olanların sene son'arını beklemeksizin (Yolda hesabı) namıyla yeniden açılacak bir hesapta gösterilmesi ve aynı maddenin (D) fıkrasında bahsedilen kıymetli evrakın dahi kasa mevcuduna dâhil edilmemesi ve binnetice kasa mevcudunun yalnız nakde taallük ettirilmesi.

17. Denetçiler raporunun 7 ve 8 nci maddelerinde, küf ve su çürüğü tütünlerin fire tütünlere gibi hesap dışı bırakılması ve bunlar için bilâncolarda bir bedel gösterilmemesi doğru görülmemiştir. Bu itibarla bunların kıymet takdirinde mübalâğa edilmemek şartıyla bedellendirilmesi muhasebe prensiplerine uygun bulunmuştur.

18. Denetçiler raporunun 18 nci maddesinde, konusu edildiği üzere, Bakanlar Kurulunun 21 . IV . 1938 gün ve 2/8640 sayılı kararıyla ve (Gaziantep Hasan Keyif Tütünlere İhracatçılar Birliği Limitet Şirketi) adıyla kurulan 50 000 lira sermayeli şirkete, 25 000 lira ile katılan Tütün Limitet Şirketinin her sene pek cüzi bir kâr elde eylediği ve hattâ bazı senelerde zarar kaydolduğu anlaşılmıştır.

Bu birliğin esasen müddeti de bitmiş olduğuna göre ortaklığın devamına mahal kalmadığından Tütün Limitet Şirketi tarafından verilen paranın geri alınması.

19. Denetçiler raporunun 19 nu maddesi-

nin C fıkrasında konusu edildiği üzere, Ticaret Bakanlığı tanzim hesabı carisinden limitet hesabına ve limitet hesabından işbu tanzim hesabına **alınip verilen paraların bilâhara hesaplarına intikal ettirildiği** İdarece bildirilmekte ise de bunun tekrerrüne meydan verilmemesi.

20. Denetçiler raporunun belgelerin incelenmesine mütaallik 34 ncü maddesinde, 2359 sayılı Kanunla kurulmuş olan (Türk Tütün Limitet Şirketi) sermayesinin yarısından fazlası Tekel İdaresince verilmiş olup hissedar sıfatıyla bu idarenin aldığı kâr tekel bilânçosuna dâhil edilerek Hazine hissesi olarak varidat şeklinde Hazineye verilmekte olduğu ve esasen Tekel İdaresi sermayesinin Hazinece temin edilmiş bulunduğu bahis konusu edilerek bu şirket memurlarının dahi 2489 sayılı Kefalet Kanununa tâbi tutulması lâzımgeleceği ve buna mukabil şirketçe, kanunun mecbur kılmadığı bir usulün tatbiki birçok güçlükler doğuracağı beyan olunmuştur.

Esas itibariyle aynı mevzuata tâbi olmasa bile şirketin bu hususta tedbir alması ve kendi bünyesine uygun bir kefalet usulü tesis etmesi.

21. Denetçiler raporunun 31 nci maddesinde, kâr ve zarar hesabı tahlil olunurken, Mısır şubesinde satılan Gaziantep Hasan keyif tütünlerinden elde edilen 829 235 lira sâfi kârın yarısını teşkil eden 414 117 lira 53 kuruşun Ticaret Bakanlığı emrinde olmak kaydıyla 1944 yılı yaprak tütün payı kârından düşülerek mütakıp yılda Hasan keyif tütünleri ortaklığına verilmesi doğru olamayacağı konusuna şirketçe verilen cevapta: Ticari bir şirket olmakla beraber müstahsılı da korumakla görevlendirilen şirketin Hasan keyif tütünlerinden elde ettiği çok yüksek kârın yarısını Ticaret Bakanlığının muvafakati ve idare meclisinin tasvibi ile zürraa iade ettiği bildirilmiş ise de rapora ve ayrıca alınan izahata nazaran bu tütünler iki kıta fatura ile ve katî satış şeklinde Hasan Keyif Tütünleri İhracatçılar Limitet Şirketinden satın alınmış olduğuna göre kâr ve zararı Türk Tütün Limitet Şirketine ait olmak lâzımgelip fazla kâr ettiğinden bahsile yarısının iadesi keyfiyeti caiz görülmemiştir. Bu itibarla Hasan Keyif Tütünleri Ortaklığına verilen paranın geri alınması;

22. Denetçiler raporunun 41 nci maddesinde

tütün mubayaası için tütün bölgelerine gönderilen şirket memurlarının bu seyyahati otomobille yapmış olmalarından dolayı otomobil ücreti verildiğinden bahsedilmektedir.

Hizmetin ifa edilmiş olması itibariyle bu memurların otomobille gidip gelmelerinde mahzur bulunmamış ise de otomobil ücretlerinin memurun verdiği beyanname haricinde bırakılarak müstakillen şoföre ödenmesi doğru görülmediğinden bundan böyle beyannamelere dâhil edilerek diğer harırah tediyeleri gibi kontrole tâbi tutulması

23. Denetçiler raporunun 42 nci maddesinde, şirket hizmetinde istihdam edilen memurlardan bir kısmının daha önce alınmış olan kadronun fevkında bulunduğu bahis konusu edilmektedir. Bunlar için sonradan kadro alındığı İdarece bildirilmekte ise de emrivaki halindeki istihdamlara mâni olmak üzere bu kadroların bidayeten idare meclisinden alınması.

24. Denetçiler raporunun 43 ncü maddesinde, muhasebe refikî Affan Tulca'nın 3659 sayılı Kanununun 5 nci maddesinin H fıkrasına göre lisan imtihanına girip kazanmış ve bu sebeple 120 liradan 140 liraya terfi ettirilmiş bulunduğu ve terfiine ait onay ile lisan imtihanına girip girmediği hususunda bir belge ibraz olunmadığı ve esasen sözü edilen fıkrâi kanuniyenin bidayeten memuriyete alınanlara mütaallik bulunduğu bahis konusu edilmekte ve idarece verilen cevapta ise yabancı bir dil bilmekte olan bu memurun ilk açılan lisan imtihanına girdiği ve aynı kanunun 7 nci maddesi gereğince bir nizamname olmadığından mükâfat verilemediği ve terfi ettirilmesi cihetine gidildiği beyan olunmaktadır.

Şu duruma göre 3659 sayılı Kanunun kabul ettiği esas dairesinde ve tasrih edilen müddet zarfında memurun imtihana girerek muvaffak olduğunun tesbiti ve bu keyfiyet tevsik edilemediği takdirde mesullerine ödettirilmesi ve 1951 yılı hesabının incelenmesinde uzman denetçiler tarafından yazılacak raporda da bu cihetin tebarüz ettirilmesi.

25. Denetçiler raporunun 44 ncü maddesinde, bahis konusu edildiği üzere, Ankara'ya vazifeten gönderilmiş olan şirket avukatı Osman Özberk'e verilen yolluk meyanında 13 lira 50 kuruş da infikâk ve muvasalat yevmiyesi bulunduğu görülmüş olup geçici görevlerde bu çeşit yevmiye-

nin verilmemesi gerekmekte olduğundan mesullerine ödettilmesi.

26. Denetçiler raporunun 45 nci maddesinde, bahis konusu edildiği üzere, 3659 sayılı Kanunun 13 ncu maddesinin H fıkrası ve bunu değiştiren 4621 sayılı Kanunun 4 ncu maddesinin K fıkrası gereğince muayyen bir barem derecesini geçmiyen memurlara verilecek olan 20 ve 30 liralık tazminatın aynı kanunun 10 ncu maddesi şumulüne giren müteferrik müstahdemlere ve bu meyanda bulunan şirket ambar memuru ve mutemetlerine tatbik edilmemesi icabedeceğinden verilen paraların tesbitiyle mesullerine ödettilmesi.

27. Denetçiler raporunun 48 ve 49 ncu maddelerinde, merkezi İstanbul'da bulunan şirket idare meclisinin 28 .IX. 1943 gün ve 138 sayılı kararıyle 1 Ekim 1943 den muteber olmak üzere kabul edilen kadroya göre merkez memuru olarak tâyin edilmiş olan bâzı eksper ve memurların merkezde istihdam edilmekte olmalarına rağmen vazife merkezlerinin değiştirilerek İstanbul'da kaldıkları müddetçe kendilerine ikâmet yevmiyesi verilmiş olduğu bahis konusu edilmiş ve buna karşılık idarece verilen cevapta eksperlere sabit vazife mahalleri gösterilmek suretiyle bu halin düzeltildiği beyan edilmiş ise de, tekerrür etmesinin temini.

28. Denetçiler raporunun 50 nci maddesinde, hayır müessesesi olmyan Türk Basın Birliğine 100 lira bağışta bulunulduğu ve idareden alınan cevapta bu paranın reklâm karşılığında verildiği bahis konusu edilmekte ise de reklâm masraflarının reklâmı temin edecek şekilde yapılması.

29. Denetçiler raporunun 51 nci maddesinde, şirketin yaptığı masraflardan 500 lirayı tecevüz eden ve 2395 sayılı mülga Kazanç Vergisi Kanununun 8 nci maddesinin 1 nci fıkrası gereğince Taahhüt Vergisine tâbi tutulması lâzımgelen ceman 153 590 lira 95 kuruşun ahizlerinden vergi tevkifatı yapılmadığı bahis konusu edilmektedir. Kesilmeyen Taahhüt vergilerinin şimdiye kadar Maliyeye ödenmemiş bulunması halinde mesullerine ödettilmesi.

30. Denetçiler raporunun 52 ilâ 55 nci maddelerinde, konusu edilen ücret ve taahhüt bedellerinden kesilmeyen 1 142 lira 96 kuruşun mesullerine ödettilmesi.

31. Denetçiler raporunun 56 nci maddesinde, 1944 yılında şirket müdürlüğünü yapan

Ekmel Selcen'in bakanlıkla temas etmek üzere Ankara'ya ve depoları teftiş etmek üzere İzmir, Bursa ve diğer mahallere ve İstanbul'un muhtelif semtlerine gidip gelmesinden mütevellit yolluk ve masraflarından bâzılarının beyannamesinde fuzuli ve normalin üstünde gösterildiği bahis konusu edilmiş ve idarenin cevabında ise, müdüre verilen vazifenin iyi bir şekilde yapılabilmesi ve bu vazifenin bâzı hususiyetler arzemesi hasebiyle beyannamenin bu hususiyetlerin icabettirdiği fazlalıkları ihtiva eylediği beyan olunmuştur.

Bu şirketin memurları Hareirah Kararnamesine tâbi bulunduğundan verilen yolluğun bu kararnameye uyan kısımlarının kabulüyle bunun fevkında olan kısımların tesbit edilerek mesullerine ödettilmesi.

32. Denetçiler raporunun 58 nci maddesinde, 1943 yılında kabul edilip 1944 yılında aynen tatbik edilen kadroda hesap müşaviri namıyla bir vazife bulunmadığı halde İzmir'deki hesap işlerinin mevcut elemanlarla yürütülemeyecek kadar artmış olması ileri sürülerek 10 lira yevmiye ile (Hüsni Özalp)'ın istihdamı eihetine gidildiği ve bu halin şirket tarafından yeniden vazife ihdası mahiyetinde bulunduğu bahis konusu edilmiş ve idarece verilen karşılıklıda tercübe ve ihtisasından istifade edilmek istenildiği beyan olunmuştur. Diğer taraftan aynı kimsenin sonradan 300 lira ücretli daimî bir vazifeye tâyin edilmiş ise de idare meclisinden munzam bir kadro istihsal olunmamış bulunmaktadır.

Bâzı ahvalde gösterilecek zaruretler üzerine idare meclisince yeniden kadro alınması ve kadro dışında yevmiye veya ücretle memur istihdam edilmemesi;

33. Denetçiler raporunun 59 ncu maddesinde, bahis konusu edildiği üzere, şirketin daimî ücretli memuru durumunda olmyan idare meclisi üyesi Hamza Osman Erkan ile ambar memuru Hakkı Konuralp'a verilen çocuk zamları miktarının tesbit edilerek mesullerine ödettilmesi kararlaştırılmıştır.

Kibrit ve Çakmak Tekeli Geçici İşletme İdaresinin 1944 yılı bilançosu ile kâr ve zarar hesabı

1722 sayılı Kanunla 25 senelik bir süre için (Di American Turkish Envetment Korporaşon) Şirketine verilmiş olan kibrit ve çakmak inhi-